

Kampen om oljan

”Att öppna delar av deras [Iraks] energisektorer för utländska investeringar” är det syfte som USA:s f.d. vicepresident **Dick Cheney** angav i den energipolitiska rapport som hans *Cheney Energy Task Force* presenterade i maj 2001. En ny irakisk oljelag föreslagen av USA-administrationen och de stora oljebolagen skulle utgöra det ”juridiska ramverket” för utförsäljningen av irakisk olja.

Trots sju års ockupation har de inte lyckats med oljelagen. Deras irakiska lydregim godkände den, men inte parlamentet. Det tycks varken den irakiska regeringen eller oljebolagen bry sig om, så de beslöt att gå vidare med två stora auktioner, i juni och december 2009, där huvuddelen av Iraks kända oljereserver delades ut som servicekontrakt till utländska företag. Därigenom försvagades och reducerades den nationella roll som tidigare, 1972, stärkt Iraks grepp genom dekret om nationalisering av utländska oljebolag.

Sigyn Meder intervjuade den irakiske oljeexperten **Issam Al-Chalabi** den 3 februari 2010.

• **Vad är resultatet av de två budgivningarna och vilken slags kontrakt är det som tecknats? För att vara ”tekniska servicekontrakt” förefaller de väldigt långa (20-25 år).**

– Kontrakten har inte offentliggjorts ens för det irakiska parlamentet, så de exakta detaljerna är inte kända, men de har en varaktighet på 20 år och kan förlängas ytterligare fem år. De kallas ”servicekontrakt”, men många tvivlar; djävulen finns i detaljerna. Irak kommer helt säkert att förlora förmågan att besluta i enlighet med nationens intresse.

• **Hur är det med dessa kontrakts legalitet och transparens? Åtminstone Rumailakontraktet tycks ha ifrågasatts i domstol.**

Eftersom den nuvarande regeringen misslyckades med att få utkastet till ”Olje- och gaslag” antaget på grund av meningsskiljaktigheter med Kurdistan Regionala Regering (KRG), beslöt den att gå vidare och hävda att den kan basera sin politik på existerande lagar antagna under de senaste decennierna. Dessa lagar preciserar i klara ordalag att utveckling av oljeresurser måste ske genom nationell implementeringspolitik (vilket betyder att nationella ansträngningar ska följas) och **om** det finns behov av partnerskap med en utländsk intressent, så kan det göras fall för fall genom en särskild lag antagen för varje enskilt fall. Det stipulerades särskilt i Lag 97 från 1967, enligt vilken några kontrakt upprättades 1968 och i början av sjuttioalet och

Issam Al-Chalabi olje- och gasexpert, chefför Iraks Nationella Oljebolag från 1983 och oljeminister i Irak 1987-1990.

senare år 1997. Denna lag och andra är fortfarande i kraft fram till idag i enlighet med artikel 130 i den nya konstitution som antogs 2005, vilken stipulerar att alla tidigare lagar förblir i kraft om de inte ändras eller avskaffas.

Ändå kringgår den nuvarande regeringen det irakiska parlamentet och undertecknar kontrakt baserade på regeringsbeslut. Dessa kontrakt är därför klart olagliga.

• **Vilken är relationen mellan centralregeringen och KRG? De hävdar att de äger oljan i ”sin” del av Irak och tecknar sina egna oljekontrakt. Det har också förekommit skandaler som den med Peter Galbraith, nästan okänd i Sverige. Någon kommentar?**

I november 2008 var Issam Al-Chalabi IrakSolidaritets inbjudna gäst under en vecka. Förutom att tala på det seminarium som föreningen anordnade i Stockholm, talade han även på Uppsala universitet inbjuden av professor Kjell Aleklett, Global Energy Systems, Institutionen för Fysik och Astronomi, på Utrikespolitiska Institutet och på Stockholms universitet som gäst hos Utrikespolitiska föreningen.

Flera interjuer publicerades i media under hans vistelse i Sverige.

Enligt alla gällande lagar tillhör oljan och gasen hela det irakiska folket och det centrala parlamentet företräder irakierna. Det finns inte någon ny olje- och gaslag och de centrala oljedepartementet är därmed auktoriserat att handlägga oljefrågorna. Därför är KRG:s anspråk och åtgärder och alla avtal och kontrakt de undertecknat fullständigt olagliga. De företag som tecknat avtal med KRG, som norska DNO, bär det fulla ansvaret och får ta konsekvenserna.

Det har visats att USA:s före ambassadör **Peter Galbrith**, som är konsult till KRG har spelat en viktig roll i formulerandet av 2005 års konstitution och senare utkastet till olje- och gaslag (som ännu inte antagits), skulle få minst fem procent av DNO-avtalet.

Robert Nyberg

Han undersöks nu och hans fall är upppe i domstol. Namnen på några av KRG:s tjänstemän har också nämnts.

• Den irakiska regeringen och företagen talar om fantastisk ökning av produktionen och exporten inom kort. Du känner till den irakiska oljans infrastruktur och möjligheter. Vad kan du säga om det?

Den irakiska oljeministern talar om ökad produktion på omkring 12 miljoner fat per dag, men han medger att Irak inte kommer att förväntas exportera så mycket eftersom det inte finns marknad för så stora ökningarna. Så till en början kommer Irak att betala tillbaka till företagen för kostnader för ytterligare kapacitet på cirka sex miljoner fat per dag utan att kunna använda den (förutsatt att Irak kan exportera de återstående sex miljonerna fat per dag).

Många irakiska experter inklusive höga tjänstemän på ministeriet tvivlar på dessa oljefälts möjlighet att nå de utlovade höga produktionsnivåerna. Till exempel producerar Irak för närvarande omkring en miljon fat per dag från oljefälten i södra och norra Rumalja och i offerterna och tillståndsprocessen räknade ministeriet inte med att gå utöver 1,7 miljoner fat per dag som högsta hållbara kapacitet. De vinnande företagen, brittiska BP och kinesiska CNPC, åtog sig 2,85 miljoner fat per dag! Liknande gäller för andra utdelade oljefält.

Därtill kommer att dessa företag åtar sig att öka den nuvarande produktio-

nen med tio procent (omkring 2,4 miljoner fat per dag 2009), så Irak kan inte räkna med större ökningarna förrän efter åtminstone 6-7 år.

Dessutom kommer det att vara omöjligt för Irak att bygga exportkapacitet för 12 miljoner fat per dag. För närvarande består den av 1,5 miljoner fat per dag från Gulfen i söder och cirka 0,7 miljoner fat per dag genom Turkiet.

• Halliburton, KRB och de andra USA-företagen, kända för sin korruption och överdebitering, deltar i kapplöpningen på "den irakiska oljeruschen". Dessa krigsprofitörer, som redan tjänar förmögenheter i Irak, kommer nu att få nya förmögenheter för återuppbyggnad. De tycks inte ens behöva förhandla. Deför kontrakt som underleverantörer åt oljebolagen. De bara smyger sig in. Vad har du att säga om det och vem får betala dessa enorma summor?

Alla kostnader som oljebolagen ådrar sig ska betalas tillbaka av Irak från och med den dag då oljebolagen når de 10 procent! Ja, oljebolagen kommer helt säkert att insistera på att anlita servicebolag till högre

kostnader än normalt med hänvisning till kapacitets- och tidsfaktorer medan Irak kunde göra det billigare och visserligen kommer att ta längre tid, *men* som ovan sagts kommer större delen av den tillkommande kapaciteten att förbli outnyttjad.

• Europa riktar också ögonen mot Irak. "Irak utgör en vital länk för EU:s (energi-)leveranssäkerhet", sade EU:s energikommissionär Andris Piebalgs, som undertecknade ett samförståndsavtal med den irakiska oljeministern Hussain Al-Shahristani i Baghdad i januari. Med världens tredje största bevisade oljereserver är Irak redan en viktig oljeverantör och kan bli en av de främsta gasleverantörerna till Södra korridoren, sade Piebalgs. David Cameron, brittisk toryletare, sade nyligen i Chatham House att "Nato måste utveckla, såväl i doktrin som i praktik, begreppen solidaritet och ömsesidigt bistånd i samband med hoten mot energisäkerheten som en del av den operativa förstärkningen för kollektiv säkerhet under tjugoförsta århundradet." De är inte lika angelägna om att döma krigsförbrytare. Hur ser du EU:s roll i Irak?

Det är utmanande ogenomförbart att säga att irakisk gas ska nå Europa. Det

Robert Nyberg

senaste avtalet mellan EU och Irak kommer inte att genomföras, helt enkelt därför att det inte finns tillräckligt med gas i Irak och det lilla som finns kommer knappast att räcka till för lokal konsumtion i Irak. EU slösar miljarder euro på fantasiprojekt och anställer tiotusentals i sina organ utan att verkligen visa att det gagnar européerna vilkas skattepengar de förslösar.

EU måste följa USA:s politik över hela världen, inklusive Irak och Afghanistan.

• **Iranskickade nyligen soldater för att ockupera oljefältet Fakka på den Irakiska sedan om gränsen. Vad har du att säga om det?**

Iranierna hävdar att gränsen är oklar. Det är fullständigt fel. Gränserna stakades ut i enlighet med Algeröverenskommelsen 1975, och enligt den definierades gränserna på kartor. Slutliga samförståndsavtal, inkluderande specifikationer av gränsmarkeringarna och koordinaterna för var och en av dem, undertecknades av utrikesministrarna. Det var den iranska sidan som lämnade kopior på dessa överenskommelser (på engelska och franska) till FN år 1976.

Iranierna ockuperade källa nr 4 och efter massiva demonstrationer mot de nuvarande irakiska härskarna kända för sin lojalitet med Iran drog Iran bort sina soldater från källan men stannade kvar innanför Iraks gränser. Detta fält är 100 procent irakiskt och ligger innanför Iraks gränser. Det är ett exempel

på Irans avsikter och inblandning i Iraks angelägenheter.

• **En stor svensk dagstidning, Dagens Industri, skrev 15 januari att "Irak är en ljuspunkt bland oljeländerna" och att "budgivningen har varit exemplarisk". Det kommer troligen att vara möjligt att producera så mycket olja att priserna kan sjunka, åtminstone under ett par år." De som tror på oljebrist inom 10 år kommer naturligtvis att vara tvungna att säkra sig."**

Som jag förklarat tidigare finns det stora tvivel om legitimiteten i Iraks möjligheter att nå sådana höga produktionsnivåer, för att inte tala om möjligheterna att exportera. Vi kan inte korrekt förutsäga morgondagens oljepriser, än mindre priserna om sju år. Alla uttalanden av de internationella oljebolagen är knep för att rättfärdiga deras egna utlägg och vinster.

• **Hela världen har ögonen på Iraks olja. En hård kamp pågår. Inte bara USA och västländerna tävlar, utan**

Robert Nyberg

också några stater och privata företag från framväxande länder som Kina med växande betydelse i världssammanhang och ökande energibehov. Hur ser du betydelsen av det?

Det som är viktigt för USA (och Frihandeln!) är att oljan tas bort från folkets kontroll och de nationella oljebolagen och det är inte så viktigt vilket oljebolag som kontrollerar den, för de har alla samma mål. Alla tycks också slåss för en bit av kakan.

Höga politiker och krigsprofitörer

Zalmay Khalilzad, ivrig krigsförespråkare och tillsammans med **Jay Gardner**, USAs förste ockupationsadministratör, tillhör krigsprofitörerna. Khalilzad deltog i utarbetandet av PNAC (Project for a New American Century) - som beskriver USAs strävanden efter världshegemoni med våld om USA ser det nödvändigt - och var ambassadör i Irak 2005-2007.

Peter Galbraith, den f d amerikanske diplomaten, som på alla sätt stött en federalism på sektaristisk etniskt-religiös grund i Irak, uppmuntrat kurdisk separatism, medverkat i utarbetande av konstitutionen och utkastet till ny oljelag, har hamnat i blåsväder. Hans ekonomiska intressen i oljefält i Kurdistan har granskats av den norska affärstidningen *Dagens*

Næringsliv och vidden av hans ekonomiska intressen börjar klarna.

Den f d brittiske premiärministern **Tony Blair** får 1 miljon pund om året av investmentbolaget Mubadala (Förenade Arabemiraten), vars olje- och gasdivision förhandlar med Occidental Petroleum, ett amerikanskt bolag, om exploateringen av jätteoljaområdet Zubair i södra Irak som har en reserv på 4 miljarder fat olja. Zubair ska handhas av ett konsortium med Eni, ett italienskt energibolag i spetsen. Ruth Tanner, chef för välgörenhetsorganisationen "War on Want" i London säger: "Det är chockerande att Tony Blair istället för att stå till svars för sina handlingar i Irak, profiterar på det irakiska folkets bekostnad."

Läs mer på www.iraksolidaritet.se